

DAVANT DEL REPTA DE LA INSEGURETAT, ÉS POSSIBLE REVOLUCIONAR L'ESTAT DEL BENESTAR?

HILARY COTTAM

Innovadora, emprenedora social i autora de *Radical Help: How we Can Remake the Relationships Between us and Revolutionise the Welfare State* (Little Brown, 2018)

L'Stan viu al centre de Londres, a Westminster. Té uns noranta anys, va servir a la guerra, li agrada la música i és un gran aficionat al futbol. Des de casa seva, amb les finestres obertes, es pot sentir el bullici distant del carrer, però l'Stan està completament sol. Com milions de persones grans a Europa, només parla amb algú una vegada a la setmana. Anhela gaudir d'una bona companyia i necessita una mica d'ajuda.

L'Ellen viu en un barri difícil i degradat. Com moltes de les mares amb qui acostumo a treballar, té dos telèfons mòbils: un per al petit grup de persones en qui confia, i l'altre, per mantenir a ratlla allò que ella anomena «el tema social». Ella i la seva família s'enfronten a un entramat complex de dificultats: sense feina, amb deutes, un historial de violència domèstica i uns fills que han estat expulsats de l'escola. Si utilitza dos telèfons mòbils és per amagar-se, perquè tem que «el tema social» s'emporti els seus fills, i el que vol és que l'Estat del benestar la deixi en pau.

En aquest món hi ha persones increïbles que treballen dins dels nostres sistemes de benestar: professores, infermeres, metgesses, treballadores socials, cuidadores. Els i les professionals amb qui treballa són gent que s'entrega amb cos i ànima a la seva feina, i que massa sovint se senten esgotades per intentar fer la feina en un sistema que té

unes regles, uns límits i unes condicions que són completament inadequats per als desafiaments actuals. Els nostres sistemes de benestar, que temps enrere havien estat brillants, han quedat desfasats. Van ser dissenyats en una època diferent de l'actual i ja no ens serveixen per viure bé. Hi ha tres raons que ho expliquen.

En primer lloc, perquè ens enfrontem a problemes nous, com la solitud de l'Stan, la pobresa complexa de l'Ellen, una epidèmia de malalties cròniques que absorbeix el 70% del pressupost del sistema de salut, els desafiaments que planteja la immigració o la fragilitat del planeta, etc. I no són problemes que puguin encarar-se amb sistemes

industrials de comandament i control. Són d'una naturalesa diferent. Exigeixen un nou enfocament basat en la col·laboració oberta i això requereix el disseny de nous sistemes que permetin la participació.

En segon lloc, les nostres societats experimenten canvis socioeconòmics profunds i ràpids, als quals l'actual Estat del benestar, dissenyat per a un món que ja no existeix –el que formaven les famílies nuclears en què les dones eren el puntal no remunerat de la llar i de les comunitats– no pot donar resposta. La qüestió de qui ha d'assumir avui les cures és precisament una de les crisis resultants d'aquesta transformació.

Vivim en un context d'incertesa radical en què no poden anticipar-se els resultats i l'èmfasi en el risc esgota l'atenció humana i la confiança

I la tercera raó –i la més profunda– que explica per què el nostre Estat del benestar resulta inoperant és tant la naturalesa de la pobresa moderna com l'augment que experimenta. La pobresa creix i adopta noves formes. L'economia digital eixampla la bretxa econòmica entre nosaltres, i aquesta diferència d'ingressos es tradueix en una fractura tant geogràfica, com en termes de connexió personal. Els rics es concentren en uns quants codis postals. No vivim a prop els uns dels altres. No anem als mateixos llocs. Ja no ens coneixem. Sentim que caminem sobre un terreny inestable i això fa que, uns i altres, ens allunyem encara més.

En l'actualitat, la pobresa té a veure amb els diners i l'augment de la desigualtat, però també és una qüestió de relacions. La investigació social mostra que són, sobretot, les nostres relacions i la nostra xarxa de coneguts el que predirà les nostres oportunitats a la vida: quin tipus

de feina podem aconseguir, quina salut tindrem i qui tindrà cura de nosaltres fins al final. Són desafiaments que resulten familiars per a l'Stan i l'Ellen, però no per a la majoria dels responsables polítics.

Quan es van concebre els nostres estats del benestar, els seus dissenyadors, davant de la devastació del període de postguerra i els desafiaments que plantejava la transició a una economia industrial, es van fer una gran pregunta: què necessitem per prosperar? La resposta va ser crear sistemes de salut, d'educació i de suport econòmic que van ajudar els ciutadans a articular les seves vides dins de les economies industrials.

Per prosperar en aquest segle, necessitem un nou acord. Un acord que comenci per reconèixer que estem duent a terme la nostra pròpia transició, en el marc d'una revolució tecnològica, de la crisi ecològica i de noves demandes de justícia. Necessitem

noves maneres de cuidar-nos, noves maneres de viure bé les nostres vides més llargues, noves maneres de prevenir l'aparició de malalties cròniques, noves formes d'ajudar a prosperar les famílies i els joves.

Durant les últimes dues dècades, a la Gran Bretanya i, més recentment, a Escandinàvia, he treballat en diferents comunitats i governs per dissenyar noves maneres d'entendre el benestar. El meu punt de partida no és intentar entendre com arreglar el que s'ha trencat, sinó aquesta altra pregunta:

què necessitem per prosperar avui? Una tasca que comença a casa de l'Stan o a la cuina de l'Ellen.

Com a resultat d'aquest nou enfocament, s'han creat nous serveis que han donat suport a desenes de milers d'individus: les persones grans poden envelleir bé dins de les seves comunitats, les famílies amb necessitats complexes ja no depenen dels serveis socials, els joves estan

connectats i prosperen, hi ha una previsió i gestió de les malalties cròniques fora del sistema mèdic. El cost de cadascuna d'aquestes solucions és inferior, però crea millors resultats socials. I cada servei permet connectar els ciutadans entre si, perquè està dissenyat perquè sigui així, ja que com més persones recorren a aquests sistemes més forts es fan.

A *Radical Help* descriu sis principis que, en cas d'aplicar-se i si se'ls dotés de recursos, ens permetrien transitar dels sistemes de benestar del segle xx –desgastats, transaccionals i disfuncionals– als sistemes de suport del segle XXI –compartits, relacionals i generatius–. Aquests principis ja s'han posat a prova en diferents entorns i han demostrat la seva capacitat de transformació. Podrien utilitzar-se com una fórmula de disseny per afavorir la transició de les antigues cures a les noves. De manera resumida, aquests principis són els següents:

Els nostres sistemes de benestar, que van ser brillants temps enre, són avui desfasats

Primer: recuperar el sentit del propòsit, crear una gran visió. Necessitem explicar una història nova que connecti amb el cor i el cap dels ciutadans.

Segon: necessitem incrementar les nostres capacitats. Els sistemes actuals són un intent costós i complex d'administrar-nos i reparar-nos. Necessitem incrementar les capacitats bàsiques necessàries per a tot ciutadà del segle XXI: relacions fortes, salut física i mental, capacitat d'aprendre contínuament i de fer una bona feina, i un sentit del nostre lloc en la comunitat.

Tercer: els sistemes del segle XXI són arreu. El disseny del segle XXI ha d'allunyar-se de la idea industrial que els sistemes socials sorgeixen a partir de drets abstractes o d'una força laboral amb més certificats, i caminar cap a la valorització de la connexió i el suport humans.

Quart: necessitem connectar diferents tipus de recursos. L'economia social és gran, però els recursos són escassos perquè hem establert límits artificials entre diferents pressupostos i els mitjans privats, i hem permès l'extracció il·limitada d'aquests recursos per uns quants inversors globals. Les cures del segle XXI s'han de basar en una nova economia social en què els excedents puguin reinvertir-se.

Cinquè: hem de crear possibilitats. Els nostres dissenys i la nostra manera de pensar s'han vist obstaculitzats per una mentalitat basada en el risc, però la recerca –fins i tot la dels economistes ortodoxos– mostra cada vegada més que els models basats en el risc no són apropiats. Vivim en un context d'incertesa radical en què els resultats no poden anticipar-se i l'èmfasi en el risc esgota l'atenció humana i la confiança i, per tant, amplifica el risc.

Sisè –i més important–: el nostre compromís ha de consistir a tenir cura de tot-

hom, amb independència de l'etapa de la vida en què ens trobem o del nostre lloc dins la societat. Les democràcies depenen d'aquesta sensació de ser atesos i del vincle entre nosaltres.

Com els nostres predecessors del segle XX, una vegada més ens enfrontem a l'agitació i el desordre. Com ells, hem d'atrevir-nos a pensar més enllà i preguntar-nos de nou com podríem iniciar una transformació que arribi a cada ciutadà. *Radical Help* mostra que tenim l'evidència a partir de la qual podem començar a construir.

Les democràcies depenen d'aquesta sensació de ser atesos i del vincle entre nosaltres

